

Kõigi maade töölised, ühinoge!

Meil on kaotada ainult ahielad,
wõlta aga — terve maailm.

Rõhutute Hääl

Tallinna Ametiühisuste Kesknõukogu Häälekandja.

Tellimise hind:
40 marka kuus
Üksik nr. 5 m.

Jumub kaks korda nädalas
:: (igal kosknädalal ja laupäeval) ::

Toimet. ja talit.:
Töölise majas,
S. Karja tän. 13.

Nr. 18.

9. weebruaril 1921.

Nr. 18.

Kurnatud walimistele! — Riigikogu koosseis. — Töölise organisatsioonid protesteerivad Töölisemaja rekvüisitooni lõpetamise vastu. — Teoorjuse leping demokraatlisel Eestis. — Raheljas nõukogu kongress. — Venemaa kommunistide „üle“ ja „alamtüh“. — Elagu amnestia! — Sotfid urgitšewad. — Noored klassiwennad. — Wiljandimaakonna tööliseühisuste landiaatide nimekirja Wiljandimaakonna nõukogu walimistel. — Harjumaal tööliseühisuste nimekirja Harjumaakonna nõukogu walimistel. — Sotside asjad. — Optandi kirjad. — Töölise elust. — Teadaanded ja kuulutused.

Kurnatud walimistele!

Lähenevad maanõukogude walimised Linna töölise eeskujul peawad ka maetöölised omad saanud walimise tahti poole sättima, et oma wõitlust maksma kodanlise torra rõhumise all lergendada.

See on saanud revolutsioonilisest parlamentarisimisest ilma milleta töölisel raske on oma wõitlust paremate elutingimiste saavutamiseks lõpule wiia.

Kasmete jüdametega lähid ka linna töölised alguses walimistele, sest see oli tundmata tee, mida müüda töölisel tuli käia; paljud eht ei asaldanud veel mitte töölise nimekirjadele hääletada; paljud töölised ei läinud üleüldse walimistele, eitates parlamentlist (walimiste) takkikat.

Wiimased linnawalimised Wiljandis ja Narwas on aga näitanud töölise hiilgawat wõitu nii hästi kurnajate kodanlaste kui ka sotiaal äraandjate üle ja see saab julgust andma ka maatöölisele.

Ka maal on rõhutatud tööliseklass: maata-mehed, julased, ja popsnikkud oma arwu poolest enamuses, sellepärast ei ole kahtlust et ka maaproletariat niisama hiilgawate tagajärgede maanõukogude walimised wõiwad lõpetada, nii kuba seda Wiljandi ja Narwa linna töölised on teinud ja Tallinna töölised peagi seda tegema saawad.

Weel rõhkem peawad maatöölised maanõukogude walimiste peale rõhku panema, sest on ju maanõukogud need otsekohesed ajutused kes kõige ligemal seisawad töölise huwile ja otsekohse neid huwifid kaitseda eht suruda wõiwad.

Wiimajel ajal kus kõiksugused töörahwa wõrgutajad, — kelmid hääle õngitšewad maal urtsitust urtsituse käimad, kellede hulgast sotfid — needjamad sotiaalidid kes kütawa Kogu walimiste ajal töölisele filmi tegid ja rahu ning õnne lubasid, ja pärast walimisi töölise Sõborstise ja soo rabadesse maha tapšiwad: sellepärast et töölised julgesid wad endid 3 Internatsionaali põhimõtete alusel organiseerida. — Kahtlemata kõige jultunud on, kes isegi ei häbene töölise oma õiguste kaitseamiseks ülestutšuda, ja sellestama ülestutše tehes osas töörahwaft selle eest ära needa, et töölised oma wõimu teostada julgewad.

Maatöölised pange tähele niisuguseid kodanluse agentidid, kihutage nad minema oma õue pealt ja sauna urtsitu eest. Need hingepüüdjad on riisunud teie wabaduse, teie paremad, ja wapramad pojad — kangelased, kes julgesid teie hea kätäigu, inimese wäärilise ülespidamise ja wabaduse eest wälja astuda.

Kihutage nad toera piitšaga minema ja tehke nende jäljed tasajaks. Hääletage oma klassiwendade — kangelaste jätistest organiseeritud töölise ehtajatele, see on töölise ühisuste nimekirjale. Hääletage kui võimalik Töölisele-Kommunistidele. Sellega hääletate teie kurnajate wäewõimu walitsuse vastu ja töörahwa wõimu poolt. Maatöölise hüüdsõnaks olgu maanõukogude walimistel: Kadu kurnajatele hallparunitele! Kadu sotiaal äraandjatele juudastel! Elagu Maatöölise ühisused!

Riigikogu koosolek 4. weebr. 1921.

Slms. Abramsoni kõne,

Emme koosoleku avamist oli jälle üllatavaks nähtuseks see, et Ssefeisw. Sots. Partei rühma liikmed, keda 25. jaan. koosolekult sõjariistade abil wälja wiidi, jälle saali olid tulnud ja omad kohad nagu harilikult wõtnud. Rahwajaaditud ootasiwad kaua, kuid koosolekut ei awalud. Suhatus pidas nähtawasti nõu, mida ette wõtta. Wiimaks leiti abinõu: lutjuti wõimusmehed ja lasti Ssefeiswate jaaditud jälle wälja lastida, siis alles algati koosolekuga peate. Paistis, nagu ei saaks Riigikogu enam ühtegi koosolekut ilma sõjariistadeta ja nende landiate abita ära pidada. Seetõttõ sündis wäljajehimine wähe wiisakamalt, sest solbatid jätsid oma sõjariistad ukse taha.

Peale Ssefeiswate Sotsialistide jaaditute wäljajehimist ajuti koosoleku awamistele. Suhatas sots. Wirma.

Erakorraliselt antakse sõna wälisminijtrile Piip'ile, kes pikalt ja laialt, kuid logeledes — sellest suurest higistamisest kõneles, mida Eesti on pidanud läbielama kunni de jure saawutamiseni, ja loeb siis need kirjawahelused ja telegrammid ette, mis selles asjas liitriikide — eriti Prantsuse — ja Eesti wahel on olnud, kunni de jure tunnistamiseni. Wälisminister kriipsutas alla, et liitriigid ära on näinud, et piitriigid, seal hulgas ka Eesti, oma weikest paradüüsi rahulikult korraldada tahawad ning sellepärast ei wõinud liitriigid enam teelduda de jure tunnistamast.

J. Seljamaa teeb ettepaneku, et Riigikogu jaadaks kõigile nende riikide parlamentidele terwituse telegrammi, kes juba Eestit on tunnistanud.

Sellepeale saab sõna M. Bleimann, kes järgmise lühikese kõne järele ettepaneku tegi, terwitust saata S'ri, India, Egypti ja Korea rahwastele:

M Bleimanni kõne.

W. W. on väga trelhawalt äratähendanud seda enesemääramise põhjwõtet ja on toonitanud et meie wäsimata energiaga seda enesele oleme saawutanud. Meie rühm on selles arwamises, et weel kaugel oleme täielikust enesemääramise wabadusest ja et rahwaste keskei rahwaid on, kes ägedalt wõitlewad enesemääramise eest, sellepärast teen mina ettepaneku saata terwituste telegrammid wabaduse eest wõitlejate S'ri, India, Egyptuse ja Korea rahwastele.

Riigikogu liitaks selle Bleimanni ettepaneku hääleteenamusega tagasi, ja üegi Sotsid ei arwanud seda tarwilist, et nimetatud ettepanekut toetada.

Erakorraliselt teadaandeks saab sõna rsl. Abramson, kes järgmise teadaande Riigikogule tegi:

Eesti Ssefeiswate Sotsialistilise Tõbbiste Partei Riigikogu rühm tegi mulle ülesandeks Riigikogule esineda järgmise erakorralise teadaandega: Riigikogu esimees, oma kirjaga 26. jan. j. a. Nr. 250 all teatab rhw. Freibergile, Zoonajele, Piiskarile, Gustawsonile, Keerdole ja Hansenile, et nemed olid 25. jaan. kolmets koosolekult wäljajehitunud ajutise kodutorra § 74 põhjal. Seda silmaspidades, et Riigikogu juhataja sel puhul ajutise kodutorra wastuastel talitas, nimelt sellega, et ta ei wõimaldanud wäljajehitutele kodutorra § 74. põhjal lubatud sõna enesetajets, ja teiseks, et wäljajehitumise ettepanek ei saanud ühegi wäljajehitawata kohta kodutorra järele arwilkku „, hääleteenamust. Kuna koosolekul oli seetõttõ 88 Riigikogu liiget, „, jellest on 59. Hääli anti aga Gustawsoni wäljajehitumise poolt 55, Freibergi poolt 54, Hanseni poolt 57, Zoonase poolt 55, Piiskari poolt 53 ja Keerdo poolt 58. Seda silmaspidades konstateerib Eesti Ssefeisw. Sotsialist. Partei Riigikogu rühm, et mingisugust wäljajehitumist ajutise kodutorra § 74. põhjal ei olnud ja leiab ülewal tähendatud liitmetel viguse olewat tänasest Riigikogu koosolekult oja wõtta.

Herrad Riigikogu liikmed! Meie walmistamine siin teadaande emme Riigikogu koosolekut. Sel ajal, kui seda teadaandet allakirjutati, ei olnud meil teada, et sõna teie nihtasti Riigikogu liikmed kui ka peatkuulajad ja ka teised Eesti kodanikud selle tunnistajaks olete, kuidas üks Riigikogu rühm jälle püüsinestest wahel saalist wälja wiitakse.

See sündumus ei olnud meil teada, sest meie usustime et Riigikogu juhatus oma eljutusest aru saab, sest. ometi on tarwis neid seadusi austada ja tunnistada, mis siin enemast on wasiwõetud. Riigikogu enamus, ja juhatus on sellega toime saanud, et ajutise kodutorra wastu ühe rühma liikmed on wäljajehitunud, kuid meie ei loe seda wäljajehitumist mitte diguslikuts. Ragu teate, pani meie rühm 25. jaan. Riigikogule ette, meie liikmeid, Freibergi riigikaitse komisjoni ja G. Krus'i wälisasjade komisjoni walida. Seal arwas aga koduline enamus enesel õguse olewat neid läbi kukutada, toimetates oma otjuse wastu, sest proporsionaalsuse järele arwati meil ka õigus olewat oma liiget komisjoni saata. Meie pidime endid, kui Riigikogu liikmete õiguseid kaitsema ja selle teguwiisi wastu protesteerima, ning seda mis nimetatse parlamentaarset obstruktsiooni tarwitama. Kuid siin kes teab mis põhjal toimetati nõnda, mis maksma kodutorra wastu läib ja nimelt: ei antud enam sõna nendele keda wälja heideti. Pean tunnustama, et igatõs meist kodutorra sedawõrd tunneb, ja teame et niisugune tallitamine seaduwõetaw ole. Meie peale näibati

fõrmega ja ilma järelepärimata, kes süüdlane ja kes mitte ja nii tasuti meid riigilõgu juhataja käsu peale wälja, ning hoiti isegi 10 minutid kinni wahil all, ennem kui wälja pääsesime. Urwesse wõttes kõiki neid asjaolusid, mis täiesti seaduse wastajad oliwad, lugesime endile õiguse olevat tänasele koosolekule jälle jaaki ilmuda. Kuid enne tänase koosoleku algust sai neid uuesti wäljawõidud ja sel põhjusel arwan eneselt õiguse olevat Riigilõgule järgmist ettepanekut teha: Riigilõgu tunnistab oma 25. jaan. j. a. tehtud otsuse tühjaks, mille põhjal meie liikmed kolmeks koosolekuks wälja heideti, tunnistab selle otsuse seaduse wastajeks ning palub neid wägivaldselt wäljajaidetuid liikmeid koosolekule ilmuda. Sellega näitaks Riigilõgu et tema kõigest muust kõnekamata ometigi peab hugu jaadikute õigustest, kutsub nad siia tagasi, ja seab nende inimse ja jaadikute õigused jalule.

Sellepeale teatas koosoleku juhataja et tema fedatüsimuist mitte päewakorda wõtta ei wõi, sest et päewakord juba kindlaks olla määratud.

Abramson palub sõna erakorraliselt teadaandeks, mida temale ka jellepärast antakse, et ta ennem kõigest 6 minutid kõneles, kuna temal aega 15 minutid oli; Ja teatas järgmist:

Herrad Riigilõgu liikmed! Silmaspidades, et riigilõgu ei austa neid seadusi mis ta ise on wastuwõtnud; ja silmaspidades seda, et meie rühma arwates 25. jaan. meie rühma liikmete wäljajaitmine ja ka tänane wäljatasimine, mille poolt kodanline enamus oli, mitte seaduslik ei ole, siis protesteerime meie selle vastu ja selle protesti teostamiseks lahkuw meie rühm täielikult tänajelt koosolekult.

Selle peale lahkuwad Æseiswate Sotsialistilise Tööliste Partei rühma liikmed koosolekult.

Järquewad komisjooide täiendawad walmised. Kommunistiline Töölisteriühm seab kodu-komisjooinsse ülesse slms. Soans'u, mis ka walitud saab. Seda sellega motiveerides, et Kommunistiline Töölisteriühm ainult selleks oma esitaja sinna komisjooini saadab, et seal ta laadale hullabele seda awalikuks tuua, mida harilikult tööliste kõrwad ei kuule.

Masinkult hädletakse kõik seaduse eelnõud komisjooinsdesse anda, kuni 5. päewakorra punktini, mis sisaldas ettepanekut 450,000 mrl. krediti Töö ja Hooletande ministereumile andmiseks, mille eest puudust kannatajatele kodanikele poolpalatuid wälja jagada. Sõna saab slms. J. Wanja.

Slms. J. Wanja kõne.

Kas seda krediti nõutakse sellele samale töö ja hooletande ministereumile, mida on lamasetud liidideerida? Meie teame teada walituskoenulil on kõhude nende vastu, kes palehigi kes peamad töö tegema et leiba teemda ja sellede eest peab hooft kanda. Olets huwitaw

teada, kellede walitus tahab neid poolpalatuid kuitida? Weel olets huwitaw teada, kas nii laugele on aasta jookful jõutud peale sõja lõppu, mis nii palju õnne ja rahu rahwale pidi tooma, et nüüd ei ole sellest rohkem wälja tulnud, kui seda, et maaliidu 40,000 talukohta on kokku kuitwanud ja järele on jäänud ainult 10,000 poolpalatuid, mida töberakond maaliiduga kokkuleppides on oifustanud „waestele“ jagada. Tuleks küsida, kuhu on jäänud pooled uendest palitudest? See on jäänud wist maaliidult wälja norimata. See tuleks eraldi teha. Siis olets weel huwitaw teada, kes hakkab neid poolpalatuid wäljajagama? Antakse wist põllutöö ministereumi üfshoidjale kätte, kes siis igale ühele annaks, kes seal asjata kuitwad maad norimas. Mõna arwan et parem olets anda saapa pooltaltu, mitte aga poolpalatuid, et siis wähegi seda saapa lulu katta, mis inimestel asjata maad norimas kites ära kulub. Teame teada siin jagati Amerika omu kinki: rikkad jaitwad, kuna waesed jaitwad ilma. Siin tahetakse seda jälle ettemõtta. Kommunistiline Töölisteriühm ei tuune sellele mitte kaasa, ja hädletab sarnase kredidi andmise vastu.

Töö ja Hooletande ministereumile 450,000 mrl. krediti andmise küsimus oifustatakse rahwasjanduse komisjooini anda. Päewakorda tuleb seennemüügi korraduse seaduse eelnõu. Kommunistiline Töölisteriühm ei oimud huwitatud kodanluse spekuleerimise kindlustamiseks seaduse wäljatöötamistest ja sellepärast lahkuwad koosolekult.

Tööliste organisatsioonid protesteeriwad Töölistemaja rekwisitsiooni lõpetamise vastu.

Pornuse tööliste ühing

oma koosolekul 31. jaan. j. a. wõttis järgmise resolutsiooni vastu:

1) Kwalidame protesti Töö- ja Hooletande ministereumi otsuse vastu Tallinna Töölistemaja rekwisitsiooni lõpetamise asjus, sest see otsus jätab Töölistemajas asuwad tööliste organisatsioonid asukohast ilma ja teeb niitwiisi tööliste organiseerimise-wabaduse naeruks.

Ühisuse nimel: T. Jürgen. Esimees.
Belt. Sekretäär.

Tartu Puutööliste Kutseühisuse Nõukogu

omal koosolekul 1. meebr. 1921. wõttis järgmise protesti-resolutsiooni vastu:

Meie Tartu puutööliste esitajad protesteerime Töö- ja Hooletande ministereumi otsuse vastu — Töölistemaja rekwisitsiooni lõpetamise asjas — sest et see otsus Tallinna Töölisteorganisatsioonid

Jüripäevani on 174 päeva ja nende hulgas 98 pühapäeva, sellega jääb järele 186 tööpäeva. Valgalepingus on ette nähtud et nimetatud aja jooksul peab metsa tööline 500 sülda 7 jala pikkuseid põletis puid, 3—5 kubit sülda paberi puid ja 200 palki lõikama. (½ tiinu põllumaa ja 2 tiinu heinamaa eest) Kestmijest võib üks mees 3/4 7 jala pikkuseid puid päevas lõigata, 50 sülla lõikamine tarvitaks sellega 62 1/2 päeva, 3—5 kubit sülla paberi puude lõikamine tarvitaks 5 päeva, 15—25 päeva.

Sellega jääks metsa sulasele veel 48 1/2 päeva kahesaja palgi lõikamiseks, kroonu pühadeks ja oma töbu korraldamiseks. Siis tuleb veel arvesse võtta neid halbu ilmi, kus võimalik on metsas puid lõigata, nagu neid sügisel ja kevadel ikka on.

Omale vilja tegemiseks jääb lepingu järele metsatöölisel 191 päeva ühes pühapäevadega ja kroonupühadega kokku arvatud, ja sellestki on metsa ülemal võimalus metsatöölist veel sellest ajast 80 päevaks „hädaliste“ tööde peale tarvitada. Oletaks huvitav püüdnud teada saada, kas niisuguse teooria juures kus tööliste umbes 100 päeva aastas leiba teenimiseks jääb, ka „inimesevääriline“ ülespidamine kindlustatud on? Mõistatöö orjad, võtke ise sõna.

Kaheksas nõukogude kongress.

See kongress oli üks filmapaistvamatest kõigist neist ülevenemaalistest koosolekuteist, mida punane wabariit wiimastel aastatel näinud. Mitte oma määratlusalaist koosseisu poolest, vaid isearanis just nende küsimuste pärast, millede otsustamiseks ta kokku astus.

See oli esimene töö- ja talurahva esituskogu koosolek, mis pärast rohke arvuliste väerindade lõpetamist kava kokku seadis, kuidas revolutsioonist peaaegu alikult kontrevolutsioonist kaadud haavni parandama hakata ja wana hõwitamise ning purustamise juurest uue ülesehitamise kallale ajada.

Tõeste rasket pilti pakub praegu Wenemaa. Kujutage ette üksikut metsatalu, mis „taewa ja maa liidust“ wihatud ja taga kiusatud, kõigist maha jäetud ning surmale määratud. Täna, olgu noor ehk wana, naene ehk mees, peab oma kohniseks kivi või kaigast selle neetud koha wäljale wifata, iga mõõdamineja püüab vähemalt kas wõi rohulatuwa selle talu heinamaal kahelorra keerata. Taudid ja tšebed laastawad seal. Keegi ei tohi metsamaja piiridest wäljapoole ilnuda, et teba kui hullu koera maha ei lööks. Pererahwal pole aega, ei põlbu harida, ei karja rest hoolitseda, ei hooncid korras pidada, ei isegi enesele riideid selga muretseba, sest kõik on walwel, et head naabrid maha põlema ei piistaks, wiimast warandust ära ei röövits ning kõik elanikud ära ei huffaks.

Kas on ime, kui niisugune talu wälja näib, nagu oleksid seal rohked rohutirtsudeparwed üle käinud? Kas on ime, kui niisuguses kohas inime igasuguse lootuse õnnelikku tulewiku peale kaotab. Ei, ime oleks see, kui niisuguse maha elanikud mitte meelt ei heida wõi vähemalt laugunewa ümbruse nürwa mõju alla ei jattu.

Nõukogude Wenemaal näeme aga veel suuremat imet: Ei mõju külm ega nälg, ei lagunenud tehakate ega jalawarjude puudus, ei kohnu waenlase kuulid ega kaagid. Wiletsuse ja hädabade kestel, isegi siis, mil walgete kindralide kagistaw wäerindade-rõngas sotsialistilise wabariigi kaela ümber kokku tõmbuda ahwardas, ei jata nõukogude walitsus majanduslise organiseringi alal kawatsusi kõrwale. Mõõd ja piis kões korraldab ta põlluharimist, wabrikutööstust, transporti. Waewalt saab maakoht walgetest rõõmsalladest puhtaks, kui seal juba ülesehitaw töö käimas on.

Nõukogude Wenemaal ei maha loomulikult muidugi veel mitte ideaalne sotsialistiline törd. Aga wawelge jeda määratud tööd, mis seal kolme aasta jooksul toime saadetud; tuletage meele werist kohnsõda, mis igast linnast ja alerist, igast wiimastest külast ning mõisast üle käis, ja siis alles saate aru, kui palju selle lühike aja jooksul on ära tehtud!

Wenemaa wabrikud ja tehased töötawad pahaste, aga sügis on nad esimene tööliste walmistuse kohad maa ilmas! Punase Wenemaa toitlus ja warustus on puudulik, aga niisugune teine walitsus muretseb aastast asjad miljonid puudab wilja, mis nüüd maffuta töörahwale antakse! Etin ei ole neid mõnusest, mida kodanlistes riikides käputäis wabrikante ja pangapidajaid tarwitada võib, aga kus on mujal kõige töörahwa jaoks (ja Wenemaal on pea kõik rahwas nüüd töörahwas) maksuta kool täieliku laste ülewaltpidamisega — kuni ülikoolini, maksuta haigemajad ja puhtusekohad, maksuta tramwaid, ühistondiline abiandmine kõi igile tööpõlmetele?

Ja kordame, seesugune hiiglaaparad, mille sarnast üksigi kapitalistiline riik ei tunne, on walmitestud kolme aasta jooksul kest wihajemast wõitlust kõige maailma kapitalistidega!

Mõistagi, kuidas praegune „hingetõmbuse“ filmapilt selleks kohe ära tarwitati, et kõik jõud majanduslisele wäerinnale wifata. Ja kahesaja kongress peegeltab jeda meeleolu, neid püüdeid ja tunge, milledega wenemaa töörahwas oma praeguse kurjemate wastaste nälja ja külma wastast wõitlusesse tõttab.

Tarwis luua ühtlane majanduslise tegevuskawa: waja põllutööstus tarwitsijele kõrgusele wiia, põlluharijatele töörahwale abi andes riigi poolt; tuleb latalise Wenemaa loodusliski jõuhalikaid ära tarwitada, et iga tööstustõhta,

randteeharu, veskit ja talumaja elektriväe võrgu imede osaliseks teha; waja nõufojede walitlusaparati lihtsaks ja painduwaks muuta, — need olid küsimused, millede otsustamise juures kaks ja pool tuhat kaadikut peaaegu katki peatas.

Sihine on neid sõnn kirjutada, aga raske on nende isju kas wõi ainult ette kujutada, weel wähem teostada! Ühtlasi majanduslike korralduse aparati! Teetseadmine mitmele miljonile talupojale! Elektri igasjega wenemaa kollektse!

Ei kõige suuremad ärimehed, — ei ka kõige suuremad unistajad pole maksimates oludes järeaste plaanidega tegemist teinud. Teeste, mis on selle kõrwal kõige suuremad miljonäride ihijahed, hiigla muusid? Need juudawad kõige paremal torral ainult wälisele osa teatud maa tööstusest tsentraliseerida ühe keskkohta ümber ja alla. Aga punane Wenemaa peab ihijele testaparadi abil juhtima kogu Wenemaa tööstust, randteesid, laewandusi, põlluharimist, metsatööstust, tööraha tööstust ja viietege warnistamist, söuna, toit walmitamine ja toit jaotamine, toit otsekohejed ja kaubased abinõud selle majanduslike tegemise tarwis olgu plaanifindlast koostatud ainja walitlusafutuse kätte.

Misjagune kõige suurem elektritruust on seni julgemud kas wõi ainult mõne hariliktu riigi randteesid elektrit jõul täina panna. Aga kommunistiline walitlus seab kawa üles, kuidas kümneforma aasta jooksul otstata Wenemaa tööstust, põllumajandust, transporti elektrofiteerida. Selle asemel, et turwast, kiwisütt, puud sajad ja tuhanded werstad mõõda maad wedada tarwitatakse kütteinu koha peal elektrit jaamad kätina panekuts ära, ja wiinised amawad selle jõu mitne saja wersta peale edasi, mis sinna seni lütte kujuk tuleb saata. Katskümmeid seitse hiigla elektrijaama — Donimaal, Peterburi ligidal, Nishni-Nowgorodi juures, Kaukaasuses. Just kui määratud hämblikud, sirutawad need jaamad oma wõrgud üle Ida-Euroopa lagendiku, et miljoonisi hooneid, afutusi, wabrikuid, wedurisi liituma panna, lütta walguatada.

Misjagune keeruleine aparat nõufojedewalitusel peab olema, saab selgeks, kui isegi praegust töd ja talurahwa riiki waatleme. Mõndanimetatud „eraalgatus“ on peaaegu nullini wiidud, igalpool on riigimajandus. Mitte ainult iga tödline, waid iga kinnas, jaapapaar, ader ja hobune peab arwel olema. Ja riiklike majanduslike tegemise laiendamisega kaswab ka walitlusse aparat. Ei ole ime, et just lahelas kongress selle küsimuse juures peatas, kuidas walitsemise korraldust siiski wõimalikult lihtsaks teha.

Me teame, et punase Wenemaa walitlusafutustes töid mitte nii korralit pole, nagu me seda

mõnes Bellami romaanis näeme. Kas jee ime on? Wõtke kas wõi ülibemokraatlik Cesti ja katsege tema afutuste massid ja neerud läbi: Kui palju bürokraatismust, inimeste wiinutamiist, mõteta formalismust! Aga mida teeb diei meie demokraatlike riigi walitlus oma afutustega?

Mis isedraatit-keeruleine on siin walitsemine, kus Siinwartide, Puhkide ja teiste järeaste heategijate „algatus“ waege rahwa eest hoolitsel! Kommunistide peale jahidamine on nende lähtsam, rahwahakkade eest hoolitsimine kõige wiimne ülesanne. Ja ometi istub meie hertsojariigis iga saja wõi wähemalt sajawäetamine elaniku kohta mitte midagi tegemiseks üks ametnik! Kas on ime, kui nõufojedemaal, kus erafuntorid puuduwad, walitsemine keeruleks läheb ja hulga jellekohaseid töötajaid nõuab.

Palju aastaid kulub enne ära, kui misjagune lõpmata-suur korraldus nagu Wenemaa walitlus ideaalse kujuk omandab. Mitte see pole ime, et ta kolme aasta jooksul selle järeast kujuk pole omandanud, waid see, et Wene tödline siiski nii ruttu riiklike afutused suutis luua, mis töid kodusõja raskused üle elasid ja julgelt tulewikule wasta sammuwad. —

Kahelas kongress ajas hiigla wagu sid narmel, mis seni peaaegu täitja harimata. Küll wõiwad walgetaartlased püüda kurja nalja heita nende emelulmata kawatuste üle; küll wõiwad usmata-Doomad ja ettewaatlikud taja-tarju-mehed pead wanguatada. Aga kommunistid, kes waluis on igasuguste jõududega wõitlusesse astuma ja kõige raskemates tingimistes wõita oskawad, lähewad wankumata oma rada. Igatahes on need imed, mis seni Wenemaal sündinud ja kogu maailma oma külge naclutawad, ainult esimejed pääsufesed.

Wägilased sammuwad oma teed! Kas kutsikad winguwad, kinnuwad ja kiltawad.

Abu.

Wenemaa kommunistide „ülem“ ja alamkiht.

Ennde inimest tema on kommunist, aga siiski jõbb, tarwitab korterit ja lehatatet! Ja kui tal tarwis on tööpäewa jooksul mitmesse kohta jõnda, soitat, ta pealegi hobusle, isegi autol! Wõtke ometi, just nagu mõni Tõnisson, Piip wõi Kei!

Nii laulab „Kaja“, nii naaksub „Sotsiaal-demokraat“. Seal kuuled nii hästi „Wabalt Maalt“ kui „Postimehest.“

Teeste kiritegu: Kõigi maade targad mehed ja walitsejad on alati seletanud, et wõim on kas jumalast ehk rahwast, kui seefinane rahwas küllalt jumalastartlik on. Aga mitte ükski tart ega walitseja pole weel ütelnud, et tödline ja

talumees- poolproletaar- lane võib kellegile mõimu anda.

Ja nüüd ilmub korraga keegi töö- ja talu- rahva poolt valitud tööline staalin, kes era- rangis mõbda Wenemaal ringi sõidab-õrgema riigiasutuse esimehena! Tööliised on valitsuseasu- tuste juhatajad ja — ikka jälle tortab häbeliku- bele kodanikele süütustele filma! — sõidavad autodega, käivad wabal piigul kontserdil ja teatris, muudavad endised herrasmeeste tarwis asutatud mõrastele oma ühiselumajadeks!

Mis sugune on tööpoole si kommunistide „ütemihi“ elutingimised Wenemaal? Kas nad tõeste jarnafes külluses ja munnustes elavad, nagu meie wõlud ja tanted igal wulitsanurgal wadistawad?

Kõige pealt üks: nõutogude Wenemaal a- n- taffe toidumoon, riidet jne. selle peale waatamata, kas keegi kom- munist on wõdi mitte.

Kapitalistiline riik „annab“ tarbeaineid, mõnust jne isikute seda mõbda kuuipalju keegi töörahwast, üleülbse teist inimest kurnata ostab ja kui paks tal seda mõbda pung on sotsialistiline ühiston seab ülesandeks ig a ü h e l e t e m a t a r- w i d u s t m ö b d a tarbeaineid muretseda. Ülemine- ku ajajärgul, mil nõutogudewalitsusel ainetest puidus, anafse n- id kõige pealt neile, kellede t ö ö kõige tarwilikum, ilma kelleleta nõutogudewalitsus sammugi astuda ei saa.

Me teame, et seni punane sõjawägi esime- sel kohal seisis nende hulgas, keda eestkätt wa- rustada tuli. Warustustüsimuse lahenumisega wiidi samasse oluorda — punawäelase painki peale ka muist wabrikuid kütewalmistajad jne. Nüüd on teidu olud weel sammu paremale poole teinud. Praegu saawad punawäelase moonu paljud walitsuseasutuste-töölised kuma käesolewa aasta algust kõi „ametnikud“, kes punawäe painkit ei saa „M“ grupe peale wi- di (mis üle naela leiba päewas annab.)

Käinud sügisel seati wastutawate tegelaste tarwis lisamoon sisse. Wastutawate tegelaste hulka — parteiliihme peale waata- mata — kuuluvad nõutogudeasutuste juhata- jad, nende abiliised, osakondade juhatajad, instruktorigi kohtunikud, uurijad jne.*)

Seenesest ei ole see moon wõrdlemisi kurgi suur, nii et meie Strandmannid ja Tiibuse Saagud selle pajuti juures waerwalt niipalju riidet westi peale kulutaksid kui siin.

Wõtame Peterburis antawa wastutawa tege- lase kuumoonu. Ta on umbes järgmine:

Jahu	10—15 naela.
Tangu	4—6 naela.
Piha	3—5 naela.
Suustu	2—4 „
Wõid	1½—3 „

*) Õpetlased saawad weidi suurema „õpetlaskuumoonu.“

Suhturt 1½—3 „

Rohwi 1—1½ „

Peale selle antakse weel natuke seepi, titta jne. Ja see ongi too kole külluspainit, mille otsas „selfimehed komisariid“ Eesti „optantide“ laulu järele priiskawad.

Kiiete, ütte ja korteri asjas ei ole wastu- tawatel tegelastel dieti mingisuguseid eesõigusi. Kehakatte ja saabaste saamisest on kõige esimesel kohal wabrikutöölised. Mis puntub korteritesse, siis on need kõige paremad wast haritlastel (tohtritel, õpetlastel jne), kellele pea kõigil endijed korterid alal ja kes kütet leida ostawad (teenistus mitmes kohas, igasuguste lubatud ja lubamata teede tarwitamine). Kommunistlastest tegelastest on wast need wõrdlemisi hästi sellest küljest warustatud, kes nõutogude ühiselumaja- des elavad. Kuid neisse ei mahu praegu kau- geltgi kõi.

Juba pärast oktoobrirewolutsiooni pandi nõu- togude Wenemaal määrus maksma, mille järele igal inimesel ainnit üks tuba tohib olla (kõige wäitise lapse kohta ka üks tuba). Peale selle võib wastutaw tegelane ja üleülbse isik, kelle tegewusharu seda nõuab (arst, teadusmees jne) weel ühe toa kabinetis tarwitada. Kui seda määrust keegi rikub, et siis ole see muudugi „rõhutatud haritlane, kes enamlaste ifte all häägab ja 5—10 toalises korteris elab, kümnest kohast pajukit ostab „saada“ ning iftagi alalõpmata wirihib ja hädabab.

Jah kole on see nõutogude Wenemaal küll! Ja kõige toledam sellepärast, et wahke „ülemate“ ja „alamate“ wahel majandusliselt emenenä- mata wäike on ja keegi weel iga päewaga nuli- lile lähemale ruttab.

Meie torupilliõbbjad* tehke nõutogude-maale järele ja tulge alles siis wilet ajama!

Elagu amnestia.

Kodanlus ühes sotsidega mattis amnestia seaduse kulewi alla. Kodanlus hirwitas sõhkralt kui töölise efitajad wiimafel riigikogu koosolekul amnestia seadusega esinesid. Nad hirwitasi sellepärast et tümi aste wõtmed nende käsitute käes. Kuid kas tahame meie loobuda amnestia nõudmisest, wabanates endid sellega: et meie nõudsiame. Kas peame wõitima ja unustama endi kallid selfimehed kes lopitawad haifewates longides? Ei meie ei wõhi seda teha; muigame kodanluse ja sotside hirwitamise üle. Mmstame wäha wõitlust, kummi lubustatud türmide ufhed lahti lähemad ja fealt meie klassiwennad wälja ilmuvad. Selfimehed teatawad türmidest, „elu on wäljatamamamata, oleme kui elawalt maha maetud, puudub õht mida sisse hingata.“ Hil- juti terwed tugewad töölisklassi wõitlejad on kuude jookful ära kolletanud. Nende nägu- id

waadates asub rindu õudne tundmus, tõuseb wiha nende wägistajate vastu ja ka kurbtus. Sa näed et elusjõgis, wägivalda näol neist üle on läinud ja kodanluse kättemaksimine nende näod murekortsjudega täitnud. Wangimaja tina raste õht on silmad tuhniks muutunud, neis asub lihhjus, ainult ajuti läigib seal wiha tulute.

Õdige wiletsam on elu Restwangimajas. Wene tänawal, millest juba enim paar torba on kirjutatud. Poolab poliitilistest wangidest kes 35-e kommunistide profressi puhul finni mõisteti, lamawad haigetena maas. Üksikut neist on wiibud uude wangimajasse mis asub „Batareis“. Sind wangimajast teatawad: „Kodanlus tahab oma klassiwastastest iga abinõuga lahti saada, ta ei wahi abinõusi. Meie haigeb, tunneme et igapäewaga jõud imefiirett lahaneb, pea läib ringi, ei saa magada, sest werewaejus annab emast õudset tunda.“ Arst tunnistas haigeks ning teatas et peaks haigemajasse minema, muudu wõib eluküünal warsti kustuda. Kuid kes wiib meid haigemajasse?

Proletariaadi rakkus läed ei ole türmide ussi lahti murdnud, tal ei ole torba läinud oma rõhujate käest endi klassiwendade wabastamist nõuda. Profuröör teatab, et tehtud surmaotjus on maffew. Kui ei läinud neil torba püüsi-päradega püüd puustada, siis peab Restwangimaja selle kodanluselassi poolt tehtud otfufe täitma. Restwangimajas haigemaja ei ole, se tuleks ülewia „Batareisje“. Kuid kodanlus kardab surund kommunisti, weel enam neid, kes haigeb ja raudus.

Kui hiljuti törmis lamajate haigete omaksed (kõik) Strandmanni juures ja temale kõnelesid, kihistas see lõbusalt naerda ning küsinud: Seas soemite ta sinna minna? See tähendab seda: kui palju räägite, lasen teid teifi ilma saata.

Batareis on weidi rohkem ruumi ja õhku, kuid seal puudub hea „karts“. Sealne pime lamber on wiisakam, wiie jala pikkune mees wõib ifta püsti seista. Paar näbalat tagasi mõisteti jms. Ahwen seitsemeks päewaks kartsa wõlt singutama.

Kommunistidele pibada see karts liiga hea olewat, sellepärast wiibud ta Restwangimajasse. See kong on seal eeskujulik nelja jala suurune dwadrat, nõnda et sirgelt kuktuda ei saa, kui mineistus-peale tuleb. Ülewalt tilgub wett, sest lagi on jääs. See inimese õht muudab ta weeks. Seitse päewa külma tuffi all seista, päewas kolm, neil torba mineistusese kuktudes — wat nõnda rawitfewad kapitalistid vastu hatta-nud töölist.

Õbusalt hiritwab kodanlus Riigikogus, kui töölistes amnestia seabusfega esinewad. Ta ei wõi levida ialgi sellega, et tööline on julenud temale vastu rääkida ja enesele eluülespidamist nõuda.

Kas ei peaks meie finn üllema: kes wiima-

seks naerab, naerab paremini? Et waatame järele kui kena lapsute paistab herra Strandmann eht teegi teine, sellefarnasieji herradest, kui ta sealt kongist oma walge westiga wälja tuleb. Sõnad: kuitas sinu mulle, nõnda mina sinule kolawad wäga fenasti. Tuleb forb aeg — kohtupäew — mil töölistellass oma rõhujatele kättemaksjab oma wendade piina, waewa ja õhete eest! Seltsimehed proletaarlased, read loomale! Alustame wõitlust, algame pealeingimist, pressima jõuga jõhtra tõusit-rööwitute käest oma klassiwennad wälja.

Meie häädsõnad olgu: „andte wabaks meie klassiwennad türmidest, jätke tööliste kommunistide jälgimine kohtute poolt?“

Seltsimehed töölistes, nõudtem igaal pool endi wendade wabastamist! Etagu amnestia! W.

Sotsid urgitsewad.

Sotside demokraatia ja kohtutepe kodanlusega, on poliitika, ministritooli kaudu miljonääridets saada, nagu jeda Martnad ja mõisturiid juba saanud, on aga mitte poliitika töörahwa raste seisuforra parandamiseks. Et sellest ka töölistes arusaawad, annab meile wiimane Wiljandi maatööliste konverents tunnistust.

Hiljuti pibasid Wiljandi maatöölistes konverentsi, kus rida resolutsioone vastu wäeti, mis konverentsile kommunistilise ülesõunu andis. Wiljandi endine linnaepa Aug. Marfeldt kes ka heaks oli arwanud maatööliste „ansama“ ulla — jai rabaduse — nähes misjagune „aur rõhujal konverentsi enamisel peas oli“. Tal oli tõepeolest põhjust lahjajeda, et healt maatööliste meeletulu sel konverentsil tundma õppimas ei olnud, kes tartes et riigipöörat ige silmapill oodata on, selle rõhujawa enamise Uuwesti orgu wõi Isborstise olets jaatund. Oise pöörane oli Marfeldtil, kes oma kurbust sots. nr. 12. s. a. N. W. all jahutas ja juhtumise üle koolibillipisaraid watas.

Temal, kes otsekohe maatööliste testel wiibitud, olgugi et ta Riigikogu walimiste kihutuskoosolekulat maatööliste poolt maha karjuti, on selge, et meil seestpooli linnaqi midagi kommunistilist karta pole, et meie kommunistilisejt rewolutsioonist kangel ära oleme.

Sots Marfeldt teie ja teie partei kaimudel on torba läinud kommunistilist auru laenetawaks mereks muuta, Wiljandi linnaepa olles, olite teie Satalamaa tööliste juhtide weristamise ja wangistamise poolt. Teie olete sotsialistilise linnaepa walitusega ühes koit teinud, et maatööliste juhtifil Uuwesti ja Rõsti orgudesse jängitada.

Töölistes teadwad ja saawad aru, kes nende huwisi tõsifelt kaitfewad. Neil on kindel usalbus nende siise. Teie ja teie partei kaimud, näete oma silmadega kuidas tööliste usalbus teie vastu

kaob ja teie töölistervega pitserdatud „töökaitse seadused“ nõnda sama ka maa ja põhiseadused töölise petmiseks on. Asjata fikutate lähti Riigikogu põhiseaduse seletamise juures. Päts ja Uluots seletavad ka teie „Töökaitse“ seadust selle mõimuga mida teie töölisi veristates neile kätte mängisite, Teie avalitub kelmid, kes pitserdate §§ kodanlike riigivõimu kindlustamiseks.

Wiljandimaal, kus hallparunite kurnamise iha äärmiselt väljaarenenud, jättsid peremehed oma esitajad segakomisjoni valimata, seletades, et neil neid määrusi tarvis ei ole. Miks jandate teie veel Riigikogus §§ pitserdamisega — elu läib teie kottuleppe poliitika hoolimata oma rada. Miks pimestate töölisi endiselt oma pimedada poliitikaga. Teil Juudastel on häbi rääkida teisi keeli — töölised näevad siis oma vägistajaid.

Barisfeerid! Miks ei näidanud teie konverentil neid pruusi, mida nüüd kurtes Sotši weergudel läkitate? Miks ei pannud teie resolutsioone ette? Wain'il nad Tallinnast ju ikka kaaja mõetud olid, või on Martnal Kei toetamise ja õpetamisega Riigikaitse komisjonis töölisklassile uue werejauna plaani väljatöötamiseks nii palju tegemist, et ei saanud kirjutada? . . .

Asjata katjute Aslitult „Sotši“ weergudel urgiseda konverentil vastu mõetud resolutsioonide autorisi.

Kahju — wäga kahju, — et teie oma tarkusega Wiljandimaa töölise konverentisi wäärilist siju ei awaldanud. Katjuge wõbedamalt tähta oma kohuseid kodanuse Siioni müüridel. Näidate ja tehke kodanusele ja „Kaja“le põhjalikult selgeks, et need resolutsioonid olid ju Tallinnast, mõid olla isegi Wenemaal ettekirjutatud.

„Seltfimehed“! Katjuge saada sifeministri tooli ja pekste kol konverentisid laiali, kes isegi „määrimatat“ Wain'i ei taha juhatajaks walida, ning saatke osawõtjad Wenemaal mõi Isborsti.

Maatöölisele aga näitab see veel korb, et teie töölise esitajaid lojusteks peate, kellele resolutsioone kui rämpju ette heita mõid ja kes nad siiski „heinte“ pähe pintslistse pistawad.

Mina ja mõni teine maatööliline, kes teie kahjats mõne tähe konverentisi jaots mõistime paberile panna, et need resolutsioonid, mis ma ette panin ja mida konferents ilma muutmata vastu mõttis, Guido wallas olen kirjutanud ja et nad ikka tõesti Cestimaalt pärit on. Suurem osa neist on kirjutatud Buiastu walla töölise ühijuse peatoosolekul 9. jaan. s. a., mida ka Buiastu walla töölise ühijuse peatoosolekul ühel häälel vastu mõeti, ning mind kohustati neid konverentstile ette panna. Joh. Reesen.

Noored klassiwennad.

Kodanline ühiskonna kord on inimesejuo kuristiku kaldale paiskanud. Kodanlus ise waagub proletaarlike revolutsiooni läwel.

Mammonat on kodanluse rohkestes praesimisets, priiskamisets, kontrevolutsiooniliste sõjawägede organiseerimisets jne.

Miks priiskab ja praesib nüüd kodanlus? Miks pannakse wabrikud kinni? — kuna kogu maailma majandus „rahwaste liituga“ kuristiku kaldale on jõudnud? Need on küsimused mida kodanlus millasti wastata ei taha.

Kodanlus ei pane oma kapitali tööstusesse lihtsalt sellepärast, et ta näeb liginemat seda tundi, mil wägew proletaarline revolutsioon teda kui ühiskonna paiset, teest ära koristab.

Mida ligemale wana torra haudaminekule, seda selgemaks, seda arusaadawamaks saawad, uue torra põhimõtted, aated, seda enam tunnistawad laialised hulgad neid vastu mõetawaks ja digeks.

Critti teie noored, peate endid wüimase meheni noorproletaarlikesse ühingusse koondama. Tehke seda klassiwennad, nagu seda on teinud Tallinna, Pärnu ja Põltsamaa seltsimehed asutates noorproletaarliki ühinguid.

Minult organiseerituna, ühise jõuna jõname sinna, kuhu on jõudnud teiste maade proletaarlasted. Astuge otsekohelisesse mõitlusesse hall-nunni parunitega, mõitlusesse kodanluse ja nende sapa-rakude soffitidega.

Suur ülesanne on meil tähta. Wiljonid meie seltsimehed Saffamaal, Ingliismaal jne. töitawad mõitlusesse. Sundijaks on wägimalla surme. Juh-tijaks kõrged püübed ning waimustust ja jõudu annab neile see teadmine, et ühiskonda päästab ainult proletaarline revolutsioon. Ka Cesti noored ei tohi teiste maade noorproletaarlastest maha jääda. Ka Cesti noored peawad oma tugewad organisatsioonid looma, et suurendada üleilmliki proletariadi wäerinda. A. N.

Wiljandimaakonna töölise ühisuste kandidaatide nimekiri nr. 1. Wiljandimaakonna nõukogu walimistel.

1. Teng, Johan; Uidu. Maamõõtja. Wiljandimaakonna töölise ühijuste rew. kom. liige; Wiljandimaakonna segakomisjoni esitaja.

2. Pui, Peeter; Wiljandim. maatöölise liidu esimees; Wiljandi linna tööliseüh. esimees.

3. Mitt, Aleksei; Põltsamaa alev.

4. Karu, Ella; Tuhalaane. Cestimaa maatöölise liidu nõukogu liige; Wiljandim. maatöölise liidu sekretäär; Wiljandim. segakomisjoni esitaja; Tuhalaane walla tööliseüh. esimees.

5. Miskender, Martin; Taagepera. Taagepera töblisteüh. esimees.

6. Neesju, Martin; Puiastu. Wiljandim. maotöbliste ühdu juhatusse liige.

7. Suigusaar, Jakob; Wõisttu. Põllutöblime.

8. Tomp, Jaan; Wõistre. Põllutöblime.

9. Laan, Jaan; W. Tännafilma.

10. Tšäis, Märt; Sargawere. Sargawere töblisteüh. esimees.

11. Petausala, Mefhan.; Diju. Diju töblisteüh. esimees.

12. Enders, Tõnis; Heimatali. Heimatali w. töblisteüh. esimees.

13. Org, Johan; Tarmastu. Käsitöblime.

14. Lindau, Peeter; Kõpu. Wiljandim. maotöblisteüh. ühdu juhatusse liige. Kõpu töblisteüh. juhatusse liige.

15. Pöökene, Hans; Kärstna. Käsitöblime

16. Ots, Johan; W. Tännafilma. W. Tännafilma töblisteüh. juhatusse liige.

17. Sats, Karl; Puiastu töblisteühfusse esimees.

18. Holsmeisier, Jaan; Eisu. Põllutöblime.

19. Kääril, Artadja; Põltsamaa. Wiljandim. segakomisjoni esimees.

20. Kangur, Ado; Kärstna. Wiljandim. segakomisjoni esitaja.

21. Weermann, Mefhan.; W. Tännafilma. W. Tännafilma töblisteüh. juhatusse liige.

22. Seeru, Jaan; Tarmastu. Põllutöblime.

Harjumaa töölisteühisuste nimekiri Harju maakonna nõukogu walimistel.

- 1) Riismann, August; Kaplast.
- 2) Stüclmeister, Jaan; Waltu mõisast.
- 3) Järna, Johannes; Waltu teliskivi wabrik.
- 4) Preen, Afel; Kabala mõisast.
- 5) Reinberg, Mart; Kabala mõisa popsnik.
- 6) Ristla, Woldemar; Waltu wallast.
- 7) Tiibemam, Willem; Raitküla wallast.
- 8) Rast, Otto; Kabala mõisast.
- 9) Einland, Otto; Kabala wallast.
- 10) Särwe, Anton; Raitküla wallast.
- 11) Engelberg, Otto; Kapla-Kuustu mõisast.
- 12) Kell, Tõnis; Raitkülast.
- 13) Wakermann, Jaan; Kuustu wallast.
- 14) Säbet, Johannes; Kapla Järwalandist.
- 15) Aulit, Mefxander; Järwalandist.
- 16) Breimann, Mart; Kabala wallast.
- 17) Reinjon, Jaan; Raitküla mõisast.
- 18) Rutsfer, Mihel; Roselt.

Sotside asjad.

Sotside asjad on räälad nagu Napoleonil peale Moskwa wõtmist. Meie ei räägi juba sellest, et nad Narwa, Rakwere ja Wiljandi linna walimistel weel armetumalt läbi lufufid kui riigikogu walimistel. Iga nende partei organisatsioon laguneb. Mõllu oli neil Tallinna organisatsioonil nimekirjas 14⁰ hinge, tänawu on linnast kõigest 108 registreerinud. Et sotsid ministri paunadest ilma jääd, siis hiliwad ka nii mitmed riigiametnikud nüüd parteist minema, kes luhu.

Et partei (politilise partei) elule „elu fiese panna,“ selleks kawatseswad sotsid omale Tallinnas paremad mõbbel parteiannidesse muretseada ja ahjusti tugewamini kitta, maledhitud korradada ja laulukoori kaima panna.

Muret teeb sotsidele ka see, kuidas Tallinna linna wolikogu walimisele niisuguseid kanditaatide leida, kes — üle ei jootseks. Praeguses linna wolikogus lagunes ju nende rühm kahels ja ofa kargas Krausi meeste poole üle. Tahetasse kandidaatidelt ansõna wõtta, et — sois ma olen ja sotsiks ma jään, kuni ma elan ja haasje lä'en. Teised jälle arwawad, et sellekohasest allkirjast oteks küllalt. Kuid esimised ei usu allkirja jõusse ja hädaldawad, et küll te näete, et jälle jootsewad üle! Häältepuudumiseks tahetasse linnawalimistel mõned „tugewamad“ jõud nimekirja panna, kes siis pärast tagasi astuks, nagu — Rahwadre, Dinas ja Martna. Meie omalt poolt soovitajime weel Hellatit, Kõstneri ja Sternbecki! See „tõmbaks“! Maakonna nõukogude walimisnimekirjadesse on sotsid hulga „tõmbejõudusi“ pannud.

Muus ala kus sotsidel weab on sehwit. Enbise sotsialdemokraatilise kaubandusministri R. Kõstneri kaubamaja (ta sai „rewalifelt“ praktilist) pidawat üsna lefknifelt minema. Kõige nutusemad aga olla sotsid sellepärast, et Martna Eesti „saaditu“ ametist Moskwas lahti sai. Nüüd ei pääse sotsid enam diplomaatliste kurjeeridena ametisse. See aga on hästi kena amet. Sots Soosaar, kes enne pistite tsinownik oli ja õnnelik oli, kui ta hobuselha worsti osta jaffas, olewat omale juba 4—5 miljoni „puhast“ „kurjeerinud“ ja tahtwat „normaalalu“ osta, niipea kui Põis oma maaprogrammi kohaselt — mõijateest tütelbud põlise renbi talusid eraomanduseks müüma hakkab.

Muideu aga elawad sotsid nüüd peaaesjalitult lootusest, et kui kolme aastapärast uued riigikogu walimised tulewad, siis nad tingimata jälle wee peale tõusewad ja Eesti töörahwale selle parabiisi annawad, mida wälisminister Piip tsotab.

A. M. D.

Optandi kirjad.

Peatükk rahvuslisest uhkusest, kuradi hobusenahast ja muist niisugustest asjadest.

Weri olewat pakkem kui wesi ja sellepärast tuleb ka see kiri jälle „rahwuswahelistele“ küsimustele pühendada — kindrad Tartu lepingust saadik Wenemaa armisa naabri, rippumata karakuliriigi, „murratuga“ (nagu önnis Swon Sw. Postka armastas Cesti keele teela utasjäs ütelda) kodanikkudest tõnelemine Wenese „rahwuswaheliste“ aiale kuulub.

Sa jaa, see „rahwuswahelitus“! Kuidas see meelt ülenab ja rahwuswahelise uhkuse tunnet löstab! Kuu aja tagant jälle. Tuleb meele juhtumine ammu unnenud aegadeft, kus juurepäralise basaarri järel, kus paar wanu wiisküüd 25 rubla eest „Aleksandri kooli heate“ wälja müüdi (kes, mõõdamimes wõlud, jeda raha ilalgi näha ei saanud) ja kus esimene ja ainuke Cesti tubeng kolme ümbrustanna kihelkonna kohta Cesti ifamaast waimustawa kõne pidas, — kuidas selle järel ligida Kufita kõrtfi leti ees Moona Jaan wiienda „seitsmelise“ järelle omale wastu rindu löi ja kiihtates üle kõrtfi karjus: „Kurad, ma olen eestlane!“

Tuletad meele ja — näib, nagu kirtsats seefama pastalbes Moona Jaan, ainult mustas jabalimes ja lahk-kinnastes, kuid igatahes mitte wähem taarudes ja lallutades, kui kadunud Jaan, seal Lindanisa trahleris (Kallimas), mida üks Prantsuse leht hiljuti tabawalt so lgis a u g n k s nimetab: „Kurad, ma olen ju rippumata!“ Nagu munapaar ühest pefast on need kaks: rahwus „kangelane“ moonamees, kes mitte ainult waluis ei olnud oma „hea herra“ eest tuleft ja weest läbi minema — kust meie siis tööd ja leiba saame, kui mõisnikku ei oleks!“ Nagu ifegi 1905. a. weel kuulis, waid kes ifegi oma waresjalad pahwefirja alla määris, kus kohalik koolneister ja kihelkonna kirikwõõlmõlder maawalitjufst palusid, et tallo-rahwale kallis ihhonnustus alles jääks; ja see „rippumata“ (kahjuks — senini weel!) Cesti riigimees, teda, kui rahwaste „wahel“ kiihtajat iga naaber tõnkab ja sõtub, kui mitte liig laift ei ole.

Mõtted ja tuletad meele, milleft see uhkuse-ahne Cesti rahwuslane kõi oma janunewale hingele kustutust ei ole leidnud... Omal ajal kühifid teatud tsaarilima uulitjad õhtuti Cesti tüdrukuteft, kes „Cesti“ nime tihti sinna kandfid, kuhu see muidu kunagi sinna ei oleks ulatanud, kuigi see riigifirwa tutwustamine piifut wõlta „shuhna“ firma all fündis. Waimlifelt pimebuses ja orjuses hoitud, hingelifelt purustatud, ainelifelt tihti meeletufele aetud, maifid need

õige õnnetumad murtud eluga selle ifamaa ja kodurahwa „kuulustamise“ eest.

Küüd on ajad muutunud — libude küfitõble anduwad tihti „juuredgi“... ifajeb, eht küll nendegi ihu ainult lühitefe eaga on. Kui küüd näitufeks kirjutatafse, et Krimmis, mustafajalife Cestimaa paruni — jälle Cesti! — Wrangeli merife walitfufe ajal Cesti walged nuuskurid ja prowokaatorid kõi oma ametinennad kangelst üle löid, siis wõdis ju iga tõfiefelase rahwuslane fida selle üle hõifata ja „afundusteminister“ hr. S a m u e l S o m m e r, kes Krimmis Cesti walgeid organifeerib ja rahwuslifefe uhkufefe waimustab, wõdis muigades oma kätetöö wilja peale waadata, nagu wanahabemif seitsmendal päewal, aga — ah! — ka see hiitgeag oli iürife. Wõi kui „Cesti wabariigi Samaara komitee“, mille eesotjas põline autadatas T i e d e m a n, Bernhard Linde j. t. seifid, 1918. a. fiihtel õhtel Dmski Cesti feltfile wõdis teatada: meie efitajad (ka hr. B. Linde oli nende hulgas!) ühinesid Ufa kongressil monarhistidega ja löiwad Wene afutawa kogu mehi! — siis oli ka sel Koltshaki ees libutamisel õige lühitefed mefi... tunnid. Cest kui seefinane „wabariigi komitee“ warsti peale selle punawielaste ees plagades, milleft teda ifegi pastor Niggoli enefeohwerdamine Berni „wäerinnal“ ega hr. Julius Seljamaa waheltfahlerdamine ei peaftnud, Dmski rutates seal „wabariigi efitajatele“ korderit ja lahtet wastuwõtmist nõudis, siis küiti seal libudelt hirwitades: „Cesti wabariit — hm, kus too olnes?“ S o t f i k u t e ft oli Koltshakil nimelt wähe tõfju. Mis aga Cesti kangelast muidugi ei tatisanud algatud teel edasi riihtimast, et „rahwuslifefe uhkufe“ loorberipärjasje uusi õilmeid juure lifada...

Kes jõuaks üles lugeda kõi neid wägitõõfifid, millega tõfne Cesti hing ennaft rahwuslifefe uhkufe tulepaistel on foendanud! Mäletame, kuidas Tartu rahulepingu järel, mille paragrahwidõied önnis kunstfärner Swon Sw. Postka miljonite foendufel ifegi „fel talwel külmal ajal, fel pimebuses: õõl“ loyfakalt sifsema pani, kuidas siis „Päewaleht“ kiltas: meie f u n n i m e maailma õige wägewamaid rahwaid meiega reh fendama, õige fuurriifide parlamendid meist rääkima... Ja wähemalt tofinaid kordi on iga tõfiefesti leht Sotfiit alates ja Kaja löpetades, fiinitanud, et „meie“ olewat maailmale rahutee rajanud ja „meie“ olewat see wall, mille wastu põrgates enamufelaine idast lääne woogades peatama sunnitud. Et üks tõendus teife jalust maha löõb — mis tõst! Oleme endile wähemalt jälle kord küiduhimufefe ette leierdanud, nagu jeda hertfogit 25 aasta wõl- tufel oleme õppinud ja — selle peale jõi wanaid eestifajed mõdu, noored — kelnur... fhampanjeri! — Ja kui Kaja firma juure weel oma trumpassa wälja löõb, et uus kindel walit-

füe Cestile maailma rahwaste juures enneaimate äriühenduse võimalused loorlat — loodekawaste kindlamad, kui omal ajal Konstantin Pätsil Ameerika ärimestega Cesti töörjade wõdameisjeks Wikonsini raisnikku — siis oleksime peaaegu oma rahwuslike uhtuse põllu wärske mate siekesteni jõudnud.

Ainult ühte marathoni-tormijooksu jelles rahwuslike kuuluse saarutamises tahaksime lõpuks weel kühidalt „mainida“ — seda reforti, mis Krimmi kangelaste ametiwennad lõõwad, Cesti ajalehti fopalametusega üle ujutades — nõutogude Wenemaa „süües“. Waene Maar! Keda hunitab nüüd weel lugeda siin hulljulgeid kujutusi, kui meil ees seisawad näit. Cesti Wabariigi walitsuse ametliku lehe „Waba Waa“ kirjeldused nõutogude Wenemaal. Na parun Wänchaufeni lootesed on ainult magushapu kali selle pipraweini kerwal, mida Cesti ajakirjandus pakub.

Üks pilt on pöörasem kui teine, kuni — tuleb jällegi meele wana jutule. Wanal teoajal jäänud wäsinud ori kirikus jutluse ajal magama. Korraga näeb: ainal istub wanakuri, suur hobusenahk ees ja kirjuab hoolega magajate nimesid üles. Kuid neid on liig palju, nahk aga juba ääreni täis. Wanakuri ei taha ainustki ohwrit käest anda. Ta haarab hammastega wahajerwast sinni, et nahka laiemaks wenitada. Tühj, et film walge. Nahk wenib, wenib, käib aga siis äkitselt tärtsi! lõhki ja sarwiku pea pörfab mürskatades wastu seinu. Ori puhkeb naerma ja — ärtab... Kadunud on sarwit ihes naha ja nimelirjaga.

Sellesse wanajarwiku seisukorda on Cesti kodanlike ajakirjanduse surunud pakur äpardus: kõik kolebad hirmulood, mida sõjaid ja kodanlus Wenemaa kohta üksteise wõidu wäntoritale sead- sid, on juba mitmesse pähe läbi wändatud, teegi ei taha neid kuuldes enam wäntajale penni pikku pista — wana lori! Ka oma „eritandade“ turulobad ei tõmba kedagi — nahk on ääreni täis. Na nüüd tühj ta nahka tüünte ja hammastega, et üksteisil mida weel wälja wõelda, mis tema arwates lugejaid tõmbaks.

Ja lõpiefilane tumes oma rahwuslike uhtuse tunde ka selle hobusenaha wenitamise kallal ja alal rahuldatud olerwat — ka siin lõõwad Cesti nuusturid kõik oma naabrid ja wõistlejad üle, kuigi ainult wäikluses, narukses, alatuses, males, pöörases lobas, mille kaugele suurepära- Hjemad walingud nüüd teiste maade kodanlike ajakirjanduse weergudel juba wäikima hakkawad. Cestile on „au“ ja „õnn“ ofaks langenud, ka jelles mõttes rahwuswaheliseks solgiauguks — Aafiks — muutuda, kuhu haisema jääb kõik see põhjawiiks, mis teistest, suurematest rennidest juba läbi jooksnud. Peterburi endiste nuklit- lüdrutute, Krimmi walgete Cesti nuuskimiselan- gelaste, Bernhard Lindebe ja ta kaaswendade

wägitõbde kätwal on see ajakirjandusewirts ai- nult iseloomustawaks täienduseks sellele ühtlasele pildile, millena Cesti „rahwusline uhtus“ „rah- wuswaheliseks“ esineb, kuni ka see puruts kirjiseb ja kofku warisebes jäljetult kaob, nagu wana- sarwit kirikus oma nimelirjadega. Tuhja

Töoliste elust.

Streik „Ilmarise“ wabrikus.

4. weebruaril puhkes „Ilmarise“ wabrikus streik lahti; sellepärast et wabriku walitsus sun- bis töölisi streikiwate sadamatehaste töölise poolt boikotti alla pandud laewaremonti töösid tegema. Kroomu katjub igasugu kleepärast ole- wate abinõudega Portu streiki murja ajada. Ta lepis „Ilmarise“ direktoriga kofku et see wõtaks mõned laewaremonti tööd oma kätte, muudugi wäga heade tingimistega.

„Ilmarise“ aktsionärid olid selle ettepane- kuga nõus ja saatsid esialgu 6 lufuseppa jada- masse tööle.

Kui neile töölisele oma jeltjimeeste poolt teatati, et nad sadamatehaste streiki murravad ja sellega nälgiwate töölise eest leiwatamika ära kühwad, ei läinud nad sinna tööle. Selle järele pandi wabriku walitsuse poolt direktor Stepanowi allkirjaga teadaanne wabriku seintele ülesse, kus teatati, et sadamatehased täielikult töötawad ja mõne isiku teade, nagu oleks seal streik ei wasta ülele ja ei ole mingit põhjust laewaparanus töödest enami lahti ütelda (boi- kotteerima): sellepärast iga töölise kes laewa töödest enmost lahti ütleb, rikkub oma lahtiütlemisega teenistusesse wastu wõtmise lepinguid ja lastakse wõibimata teenistusest lahti, ilma et temale palga kase näbala eest eite makstud saaks.

Pärast jäherdust herrade waimusünninust, alustab wabriku walitsus oma päewatäsu ellu wiimisi. Wõtakse endised luus töölised, kihatase wäikisiks üks wanemate n. u. f. u. liige, kellest wabriku walitsus tabab lahti saada; juurde ja lastakse tööle minna. Need andsid eitawa was- tuse, korjati nende palgaraamatud ja makseti lõpuarwed kätte.

Edasi, — kutsutakse jälle lahetja lufuseppa ja küsitakse: kas tahate streigimurdjaks hakkata. Mehed raputawad päid ja teatawad: et nad oma klassiwendade äraandjaks ei hakka. Taga- järg — loetakse saada olewat wiimased naruksed margad lauale.

Lõpuks kutsuti weel üks komplekt ülemuse juurde ja nõuti tööle hakkamist. Töölised was- tawad: tehke ise kui soowite. Na nendele kirju- taffe lõpuarwe palgaraamatusse. Mõnda wiisati jätk- järgult 24 lufuseppa wabriku wärawa taha. Kes teab kui lüna jäherdune manööwerdamine oleks kestnud, kui mitte töölised selle naruksede lõppu poleks teinud?

Töölised kutsusid üleüldise koosoleku enda ja 24 kutsusepa kaitseks kokku. Koosolek otsustas streiki välja kuulutada ja mitte enne tööle astuda kui wabriku walitsus, 1) lasti lastud töölised togasti wõtab; 2) boikotti all olewa sadamatehaste laewaremonti töösid wägivaldselt tegema ei jumi.

Töölised, teie näete, et walitsus ühes pangaherradega streititisi promotseerib. „Almarise“ streit näitab piltlikult seda, et sadamatehaste töölised streit ennast kroonule walusasti tunda annab. Otsitakse wäljapääsetekest jast umbsest lotist, tuhu herrade lolluse taktika sadamatehaste streigi on wiimud. Katjutakse wägivaldaga streiki murda. See ei pea neil korda minema. Nad sunnitud meid streikima, noh, wõtame siis hallparumite ja pangaherrade wäljatutse wastu. Atski „Almarise“ tööline ei lähe ennem tööle, kui need kaks nõudmist wabriku aktsionäride poolt ei ole täitmist leidnud.

Direktor ütles; ei ole muud tööd, kui laewa remont-töö ja sellepärast peame seda tegema. See on alatu wale, — kuus wedurit ootawad järge, selle wäheste meeste arwuga saab nende kallal mitu tuud tööd teha. Selle ütetusega taheti ainult tööliki hirmutada.

Balgatööborjad, teadte, et Portu streit omanud itka tähtsama tuju, sest nendega on seltsinud „Almarise“ töölised. Pange kõik rattad weerema, sest meie peame selle streigi wõiduga lõpetama. Iga tööline annetagu näbalas üks päewapalk, kui sellest ei jattu nälgijate toetuseks, siis kase päewa palk. Pange korjandusi toime! Annetaage nälgijate toetuseks, sellega kaitsete teie iseendib. Elagu töölisklassi ühistunne!

Kaalude töökoda „Wega“ boikoti all.

Kaalude töötoja „Wega“ streit testab edasi. Töökoda on töölised poolt boikoti alla pandud. Wabriku omanik on ühiskutele tööliskutele töölemine misse kutses kodu kätte saatnud. Kutses on kasehale tööliskutele saadetud, kes poliitiliskutele kaskluse all ei ole. Juut karandeerib peale mu nende isikupuutumatusse, lubades töökotta ratsawõmmide salla nende kaitseks tuua. Teised kolmkümmed tööliskutele pidada kõik kommunistid olema, sest nemad julgeda „hainge“ käest palka nõuda, ning ei kase teda ilma nurinata 1000 % teenida.

Töölised teawad kõnelda: et juut kommunisti hästi haisu järele ei tundwat, saatnud kutses nendele, kellede naised suured punased olla. Igapäew olla kodune revolutsioon käimas. — pidada meeste peasid pesema, sellepärast et mees — see kuradi wedelworst ei lähe tööle — juudi tallaalust lakkuma.

Kaalude töötoja töölised! kaalude töö saab lähemal ajal suurenema, sest wäljamaa kaalud mis sisseweeti, ei wasta „Päewalehe“ teatele järele, kodumaa töö headusele, sellepärast tõste-

tasse tolliraha. Loodame et ka „Wega“ töötoja omanik seda teated on lugenud ja oma peajus sellega revolutsiooni sunnitab, et tööliskutele nõudmist täidab.

Wabrikud soowisid kroonu pühal (2. weebruari) tööd teha.

Kroonupüha laupäewal 1. weebr. nõudsid Tallinna wabrikute töölised, et 2. weebruari, „de jure“ pühitsemise päewal, neid tööd lastaks teha. Wabrikute direktorid ei andnud eitawat wastust, kuid järsku kolmweerand kase ajal pandi kuulutus wälja, et 2. weebr. auru ei saa tehtud. Sa nõnda sündis see kiskides wabrikutes. Ise aga olid herrad direktorid pool kaks wabrikute wäljapühitud. Wähe, et wabrikute autode ühikus ennast organiseerinud oli, sest et kõik see nali sündis ühel ajal. Mõned wabrikud on esineid nõudmisega, et neile kroonu püha eest palk wälja maksetaks. See nõudmine on kõigiti õigustatud, iseäranis 2. weebruari kohta, mis mitte meie „seadusega“ pühaks ei ole riskitud. Üleüldise on kroonu pühast Gestis terwerida ja päris kentsakas oleks, kui tööline sakterdukel suurel pühal ei peats sõmma.

Kurnajad ärewuses.

Kohalik sakterdujate ja kurnajate ihuleht „Sakala“ toob oma weergudel pikema artikli „Wana“ sulest — Ärew wahetord tööliskutele ja peremeeste wahel — kihutajad Wiljandis?

Kohalik tööliskuteühikus tegi 2. jaan. s. a. juhatussele kuseks tööliskute palgatingimiskute üle teateid koguma, ning palga alamäärana kindlaks määramiskute lähemal ajal üleüldine koosolek ära pidada.

„Wana“, arwatawasti mõni raswamagu, on seda „Rõh. Sääli“ lugenud, kus sellest kord kirjutati. Ta küsib, mis tulewik toob, kui tööliskutele palgakõrgenduse nõudmisega esinewad?

Ta kaskub tööliskuteühikusse juhatussest ette jõuda ja toob „täpipealseid“ teateid tööliskute palkadest ning lisab ligi. et inimiskutele, kes „ausast tööst lugu peawad“, ei wõiks enestele lubada nõuda seda, mis mõni altkäe äriajaja ehk õnnelikult wõib.

Itka nii. Kase ma priiskun üksi. Ole rahul, see on aus leib, mida sa sõõb — õpetab ratsmagu, Egas sul häda pole.

Ta kaskab „Sakala“ toimetuse kaudu mees-tööliskutele 120—165 ml. 8-tunnilise tööpäewa juures ja nais-tööliskutele 10-tunnilise tööpäewa juures 100 ml. päewas. Ilus palk. Sa weel warustus: pekk, kartulid (kas mitte Seisleri mädanenud kartulid), heeringad — puudub ainult margariin. Kni kõike seda arwesse wõtta, leita kase, et elamiskute „wõimalused“ Wiljandis õige lähedad on!

Tööliskutele saab tööline 60 mrf. päewas. Näete, kurnaja oskab propiintis niiskama hästi walelada, kui pealimas.

Glamisvõimalused on siige lahedad wabrikantidel, kes iga õhtu kümmed tuhanded kaardilauas maha mängivad.

Liisaineid, warustust – riideid, tallamahtu ja rahalisi kingitusi (!) armesse wõttes elab tööline 11kugi puuduses. Teie, kurnajad, seda ei näe, waid näete oma sohwa pealt hoopis midagi muud. Kas olete kaitsepolitseilt kuulnud, et tõendada teate: „nagu praegu rääkida teatakse, olla asja warjul mõned „Tartu mehed“, kellel Wiljandi linna tööliste kättikid südame peal ja kes osawad organiseerimata“.

Just see sama tahtlik kui Tallinnas. Seal oli „1 miljon“, siin „Tartu mehed“.

Wiljandimaal hakkawad tööliised juba aru saama, et „alkkie“ äriajaja ega õnnelult tema higit ja waewast ei wõi praesfid. Tööline peab seda saama, mida teie lojus ja sigus saada. Wiljandi tööline ei jää mitte ainult 75% palgakõhaga rahule, waid nõuab warkti omale teriwet oma tööwija.

Wäriisege siis kurnajad, praesfid ja õnnelkütid!
Wiljandi tööline.

Wiljandist.

20. jaanuaril j. a. pidasid Wiljandi linawabriku tööliised üleüldist koosolekut. Koosolekust wõtsid aja umbes 130 töölist. Päewatõrmas oli töötaja ja palga küsimus.

Peab tähendama, et Wiljandi linawabriku tööliised wabriku walituse iseraalise hoolekande osalised on. Tööliisi ei lasta ühtki küsimust iseseiswalt otustada, ilma et nende otustamistest wabriku juhatus ja töökaitse komisjar tegefikult aja ei wõtta. Ka 20. jaanuaril olid „suured herrad“ endid koosolekule poetanud ja „töökaitse“ komisjar asus wahwalt tööandjate kasu kaitsema.

Ta seletas, et praegu makswad päewapalgad linawabrikutes pea igalpool ühesugused on ja tegi töölistele „selgeks“, et ületõhus oleks Wiljandis erinõudmisega esineda.

8 tunnilise tööpäewa juure wõiwat aga tööliised tagasi minna ja wõiwat ka wabal kottulepele töötada 10 tundi.

Et koosolekul „suured herrad“ wiibisid, kelle käes wägi ja wõimus tööliise leiwapalutefe üle ja kes awalikult kümne korda tööliisi hirmutanud lastiklastimisega, kui nad palgakõrgendusest julgesid rääkida ja ka praegugi seletab, et linawabriku juhatus täieste selles asjas, keda tööle wõtta ja töölt lasti lasta, iseseiswalt saab toimetama. Ta ei lasta enese peale mingisugust mõju awaldada. Seda kuuldes ei julgenud ükski tööline, kui koosoleku juhataja 8 tunnilise tööpäewa maksmapanemise küsimuse lastijest hääletamisele panti, selle kohta sõna wõtta, ega selle poolt hääletada, waid kõik waitisid.

Tööliised nägivad juba ette, et kui nad 8 tunnilist tööpäewa nõuawad, siis neid koge wabriku wärawa taha wifatatse, nagu see mullu au-

gustikuul sündis, kui 10 tunniline tööpäewa maksma pandi. Sellepärast otustasid nad kõhu lastuks waitida.

Seega töötawad linawabriku tööliised endiselt 10 tundi, teenides selle juures 60 marka päewas.

Läbirääkimistel nõudsid tööliised jahu portsjoni juurendamist, ning abisaamise asjus „wõitest parandust“.

Pahumagude kõht oli paremas korras kui tööliste oma ja wabriku walitus niipistas, et saadaw jahuportsjon „täieste äraelanemise“ wõimaldab.

Sellest näeb „Satala“ toimetus läbi oma atnaangu, et Wiljandi tööliste enamus on „aine“. Ta ostab „Satalat“ ja wõimaldab raswanagu-tele määratata ajast kielise tööliste nälgitamise wabaduse.

Wiljandi linawabriku tööliised!

Kas mõtlejite ka selle pääle, kui teie otustasite töötada 10 tundi, et teie töötä klassiwenenad tööpuduse pärast, mida teie ületunni töötades juurendate, sellest leiwapalutefest, mida see wäike pall wõimaldab, ilma peawad jääma?

Selttimehed! Töötä tööliised waatawad meie peale kui nende leiwapalutefe ärakisikate peale. Omanitud lähewad ületunniwõist ilka rikkamats. Tööliised peawad aga nälgitama. Sellepärast wõtame küsimuse uuesti arutusele ja otustame töötada 8 tundi päewas, et ka meie töötä selttimehed wõiksid tööd saada. Crappoletu.

Tartu tööliste elust.

Selttimehed! Tartus asaw Bandelieri wabrik on tööliste poolt wõitotti alla pantud.

15. jaanuaril lõppes Bandelieri wabriku tööliste palga leping wabrikuwalitusega, mille järgi tööliised uue palga nõudmise siise andsid. Elu kalliduse järjekist tõusu ära nähes nõuti 75% palga kõrgendust. 17. jaanuaril kell 9 hom. teatas wabriku walitus et tema mingisuguse palgakõrgendusega nõus ei ole, kui aga wabrikantide ühisus otustab palta kõrgendada, siis wõiks ka tema palga lepingu rewideerimist ette wõtta. Üks tund hiljem aga pandi wabrikusse järgmine ülestutse wälja:

T e a d a a n n e.

Sellepärast et wäljamaal mõbblihinmad ja pärimine mõbbliite peale kangesti langewad, on meie walmistamise hinmad suurte pallade läbi liig kõrged tulewad niisama ka et minul siin müüamise ruumi ei ole, mina olen sunnitud töölistele tänafest päewast üles ütlemata, et kahe nädala pärast wäiksema jõuga töötada.

Tartus, 17. jaanuaril 1921 a.

Nagu näha põhjendab wabriku walitus tööseisatut mõbbli hindade langemise ja üleüldiselt kõrgete pallade peale. Et asi aga nii ei ole

näitab see asjaolu, et wabriku walitsus wabrikut uesti wäheima jõuga käima panna otustab. Wabriku walitsus tahab ainult temale mitte soowitawaid töölisi töölt lahti lasta.

Tööliste täiskogu ei saa aga sellega nõus olla et oja selfimehi uulitsale wifatakse ja wõdetis 18. jaanuaril ühel häälrel järgmise resolutsiooni wastu:

„Tähele pannes wabriku walitsuse teadaannet 17. jaanuaril j. a. wabrikut wäheima jõuga töötama panna, otustamise meele allakirjutatud töölised tööpäewa nädalas nii palju wähenemada kui tööpundus jeda nõuab, kuid mitte üksikute tööliste lahilaskmisi ja uute tööliste juurde wõtmist lubada.

Kagu sellest resolutsioonist näha, tulid töölised wabriku walitsusele wastu, lubades tööpäewi, nädalad ja töötunda päewas niipalju wähenemada, kui tööpundus nõuab, kuid nõudes kõige kindlamates üksikute tööliste mitte lahilaskmisi.

Wabriku walitsus teatas, põhjusi nimetamata jättes, et tema tööliste nõudmistega leppida ei saa.

Töölised omalt poolt jäid nõudmistele juurde kindlaks.

31. jaan. kui lõpuarwed wälja makstud olid, pidasid töölised enne wabrikust lahkimist täiskogu koosoleku, kus järgmine otsus wastu wõeti: Wabrikut boikotteerida lahilaskmiste puhul, nii-

kauga kuni wabriku walitsus töölistega kokkuleppele pole jõudnud.

Kagu nüüd erateel kuulda on, kawatseb wabriku walitsus uesti wabrikut käima panna 14 inimesega. On ifegi nimekiri kokkuseatud wabrikandi enese waliku järele. Wälja on jätud need, kes wabrikus awalikult on julgenud tööliste kasude eest wälja astuda.

See asjaolu kinnitab veel kord, et siin tegemist ei ole tööpundusega, waid üksikute tööliste wälja heitmisega.

Kõige jeda filmas pidades juhine selfimeeste tähelepantu selle peale, et mitte ükski Bandelieri mööbliwabriku töölisi jarnane saatus tabab, waid et Tartus jarnane põhjusteta lahilaskmine üleüldiselt nähtuselt kipub saama, Bandelieri wabriku töölised aga on sunnitud jeda isearanis terawal kujul üle elama.

Siin kohal sellest teatades, kutsune selfimehi üles kaasa aitama selles raskes mõtlikuses rööwkapitali wastu.

Teadke, et lahilaskstud töölised on wabriku boikotti alla pannud, sellepärast argu ükski tööline kuulutuse peale sinna tööle mingi, sest see lõhub töölisterklassi ühisi wäerinda ja teeb mõtluse jatkamise mõimetuks.

Täitke ise mõtlemate tööliste boikotti otust ja kutsuge ka üles teisi sedasama tegema.

Üks boikotterija.

Teadaame.

Müüriwähe tän. Nr. 20-a asuma tööliste trükitoja ofaühisuse ofanitude **peakoosolek** peetakse ära reedel, 11. webruaril kell 8 õhtul, S. Karja tän. 18.

Kõikide liigete ilmumine tingimata tarwilik.

Korraldaja komisjoon.

Teadaanne.

Tall. Metallitööliste Ametiühisuse wolinidufogu **järjekorraline koosolek**, mis 4. webruaril ametiwõimude tahtuse tõttu pidamata jäi, **peetakse ära 11. weebr. j. a. kell 7 õhtul**, ühisuse ruumides. Suhatus.

Teadaanne.

Maatööliste Liidu juhatus otustas kohtadelt loodud soowitawadusi filmaspidades kokkufutuda põllutööliste tööaja ja palgaolude korraldamise segakomisjoomide tööliste esitajate ja maatomma maatööliste Liitude esitajate nõupidamise koosoleku 16. weebr. j. a. (palmepäewal) kell 10 homm. Tallinnasse Maatööliste Liidu büroosse, Töölistemajas tuba nr. 7.

P ä e w a f o r d : 1) Sundusliitude määruste lüwa läbiwaatamine ja nõudmistele ühtlustamine. 2) Põllutööliste tööaja ja palgaolude korraldamise seaduse muutmise küsimus ja üleriiklise ühtlustamiskomisjoni asutamise küsimus. 3) Põllutööliste töölise korraldus. 4) Põllutöölistele

abitanuise korraldus. 5) Tööbörsede asutamise ja ülespidamise küsimus. 6) Koosolekul algatud küsimused.

Sellest teile teatades palub Liidu juhatus jaata koosolekule wähemalt ühe esitaja teie osakonna segakomisjoni Liidu poolt

Märkus: Esitajate sõidukulud peafid lüdna kohalikul organisatsioonil, sest üleriiklise Liidu aineline seiskord ei wõimalda jeda tasumist Liidu kassast.

Esimees: H. Piiskar.

Sekretäär: M. Hansen.

Teadaanne.

U. E. Koorprofetaarlaste ühingu juhatus teatab, et Muusika-Käitlise ringi koosolek peetakse ära reedel 11. weebr. j. a. kell 6 õhtul Töölistemajas S.-Karja tän. 18.

Päewakord: 1) Suhatusse walimine; 2) tegemistawa läbiharutamine. Suhatus.

Teadaanne.

U. E. N. Proletaarlaste ühingu Spordikarstuse ringi juhatus palub kõiki selfimehi, kes Spordikarstuse ringis soowivad töötada, registreerida endid mainitud ringi kantseleis, Töölistemajas S. Karja tän. 18 tuba nr. 2. Kantselei on awatud: igal neljapäewal kella 6—8 õhtul ja pühapäewadel kella 1—3 p. l.

U. E. N. P. U. Spordikarstuse ringi Suhatus.

Tallinna Ametiühisuste Kesknõukogu
korraldab pühapäeval 13. weeb. s. a.

Suure

Töörahuwa koosoleku

„Grand Marina“ teatri ruumides.

Päewakord:

1. Koosoleku juhatusse walimine.
2. Tallinna linnawalimiste nimekirja finitamine.

Koosoleku algus kell 10 hommikul.

Kõigide ametiühisuste juhatusete ja liikmete ilmumine tingimata tarvilik.

Tall. Ametiü. Kesknõukogu.

Tallinna puutöölise ametiühisuse

paneab pühapäeval 13. weeb. s. a.

„Waltwaja“ ruumides W. Pärnu mt. 31.

Pidu-õhtu

puudust kannatavade
ühisuse liikmete toetuseks toime.

Eeskawa:

1. Muusika. 2. Kõne (m. K. Kuuski poolt)
3. Näitemäng, Nuttoffi'i 3 waatusline drama

„WASTU WETT“

Lõpuks tants. Kaardi müütl, amerika sõjajon, lilled, konfetid jne.

Biletide hind ühes linnamaksuga 38 mrf.
Pidu toimefond.

Talline Nahatöölise ametiühisuse

korraldab laupäeval 12. weeb. s. a.

„LOOTUSE“ seltsi ruumides

Pidu-õhtu

Sega eeskawa ja muud lõbustused.

Tants. Algus kell 8 õht.

Juhatus.

Wastutaw toimetaja: Jüri Liimas.

Tall. Ametiüh. Kesknõukogu muusikakoor
korraldab pühapäeval 13. waab. s. a.

PIDU-ÕHTU.

„Üürniku“ Seltsi ruumides W. Tartu mt.
nr. 21. Sega eeskawa. Lõpuks tants.
Algus kell 7 õht. Lõpp kell 1 öösel.

Juhatus.

Tööta tööliste üleüldine koosolek

peatähe ära 9. weebr. s. a. kell 5 õht.

Töölistemajas suures saalis.

Päewakord:

- 1) Juhatusse walimine.
- 2) Lokautide küsimus.

Kesknõukogu juhatus.

Eestimaa Ehitustöölise Liit.

korraldab pühapäeval 13. weebr. s. a.

KONTSERT MIITINGU

Töölistemajas S. Karja tän. 18.

Miiting on pühendatud Isborski weretöö ohwride, endiste Liidu tegelaste smste. M. Koolmeistri ja M. Schmidt'i mälestuseks. Ohwride päwapiltide ülespanemine Töölistemaja suure saali.

Kõnelewad: A. Tannebaum. H. Allik. ja J. Alliksoo. Algus kell 4. p. l.

Juhatus.

Tall. Nõelatöölise ametiühisuse

Aasta

Peakosolek

saab ära peetud teisipäeval 15. weeb. s. a. kell 6 õht. Töölistemajas suures saalis. Kõikide liigete ilmumine tarvilik.

Märkus: Kui määratud ajaks tarwiliku arvu liikmeid tulla ei tule, siis peetakse järgmine koosolek seelamas pool tundi hiljem ära, mis tohtutunud liikmete arvu peale vaatamata otsustamisewõimaline on.

Juhatus.

Wäljaandja:

Tallinna Ametiühisuste Kesknõukogu.

Tallinna Eesti Kirj.-Üh. trükkkoda. Pikk tän. 2.